

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 20 października 2010 r.

**Pan
Andrzej Spychała
Wójt Gminy Obrzycko**

LPO-4101-14-02/2010
P/10/098

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Urzędzie Gminy Obrzycko (zwanym dalej „Urzędem”), kontrolę w zakresie wywiązywania się organów samorządu terytorialnego z zadań na rzecz pomocy osobom uprawnionym do alimentów w latach 2007-2010 (do 30 czerwca).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wójtowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wywiązywanie się organów Gminy Obrzycko z zadań na rzecz pomocy osobom uprawnionym do alimentów w latach 2007-2010 (do 30 czerwca), pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Uzasadnieniem tej oceny są wyniki badania 40 postępowań w sprawie ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz działań podejmowanych wobec wszystkich (61) dłużników alimentacyjnych pozostających we właściwości Wójta Gminy Obrzycko w latach 2007-2010 (do 30 czerwca).

1. Ustalenia kontroli NIK wykazały, że do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, upoważnił Pan, działając zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów², pracownika Urzędu.

2. W ocenie NIK, przyznając świadczenia z funduszu alimentacyjnego działał Pan przy zachowaniu kryterium dochodowego rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie, określonego w art. 9 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W toku kontroli nie stwierdzono również przypadku nienależnie wypłaconych świadczeń alimentacyjnych.

3. NIK negatywnie ocenia sposób prowadzenia postępowań w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Postępowania te prowadzone były nierzetelnie, a wszystkie objęte sprawdzeniem decyzje (40 decyzji przyznających prawo do świadczeń alimentacyjnych na łączną kwotę 171.095 zł) wydano bez zgromadzenia kompletnego

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.

materiału dowodowego. W toku kontroli NIK ustalono, że jeden wniosek (2,5% objętych badaniem spraw) o ustalenie prawa do świadczeń alimentacyjnych nie zawierał numeru PESEL, a w trzech wnioskach (7,5%) nie wskazano numeru identyfikacji podatkowej NIP. W dziewięciu przypadkach (25%) wnioskodawcy nie złożyli oświadczenia o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu, a w 19 przypadkach (47,5% spraw) w Urzędzie nie było możliwości ustalenia daty złożenia tego oświadczenia. W 30 przypadkach (75%), wnioskodawcy złożyli niepełne oświadczenia w zakresie miejsca zamieszkania, wieku, zatrudnienia i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, a w trzech przypadkach (7,5%) we wnioskach nie wskazano daty złożenia takiego oświadczenia. Ponadto do 25 wniosków (62,5%) wnioskodawcy nie załączyli: zaświadczenia lub oświadczenia dokumentującego wysokość innych dochodów (jedna sprawa), dokumentu stwierdzającego wiek osoby uprawnionej do świadczeń alimentacyjnych (jedna sprawa), zaświadczenia o uczęszczaniu osoby uprawnionej do szkoły lub do szkoły wyższej (23 sprawy). Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez dysponowania ww. informacjami odbyło się z naruszeniem art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

NIK negatywnie ocenia niewezwanie, w żadnym z ww. przypadków, wnioskodawców do uzupełnienia lub poprawienia podania. Było to niezgodne z postanowieniami § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 lipca 2008 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego³.

W wyniku braku należytej staranności, Urząd – w trzech przypadkach (7,5%) – dysponował niepełnym (bez daty) potwierdzeniem pouczenia składającego wniosek o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, o odpowiedzialności karnej za składanie fałszach zeznań. Wymóg takiego pouczenia, jeszcze przed złożeniem oświadczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 3 pkt 2 i 3 oraz ust. 4 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wynikał z art. 15 ust. 7 tej ustawy.

4. NIK negatywnie ocenia stwierdzony w toku kontroli przypadek (2,5% objętych badaniem spraw) przyznania i wypłaty świadczenia alimentacyjnego, w łącznej kwocie 2.750 zł, bez stosownego wniosku osoby uprawnionej. Działanie takie było niezgodne z dyspozycją art. 15 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

5. W ocenie NIK, organ wierzyciela wywiązywał się z nałożonych na niego działań wobec dłużników alimentacyjnych. Stwierdzono jednak przypadki niepodjęcia lub nierzetelnego wykonywania tych działań. W toku kontroli ustalono, że w Urzędzie nie przeprowadzono wywiadów alimentacyjnych i nie odebrano oświadczeń majątkowych od ośmiu dłużników alimentacyjnych w 2008 r. oraz od siedmiu dłużników alimentacyjnych w 2009 r., co było niezgodne z art. 4 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Ponadto, aż w 25 sprawach (69,4%) organ wierzyciela wystąpił z wnioskiem do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego po upływie od 60 do aż 83 dni od złożenia przez wierzyciela wniosku w tej sprawie, a w 15 przypadkach wywiad alimentacyjny z dłużnikiem przeprowadzono w terminie od 31 do aż 150 dni od dnia wpływu wniosku wierzyciela w tej sprawie. W żadnym z objętych sprawdzeniem przypadków, w Urzędzie niedokonano weryfikacji zebranych w wywiadach alimentacyjnych i oświadczeniach majątkowych danych, a informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej wobec dłużników alimentacyjnych egzekucji przekazywano komornikom

³ Dz. U. Nr 136, poz. 855.

sądowym, w trybie art. 5 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w terminie od 32 do nawet 205 dni od ich pozyskania.

Nierzetelnym było również wydanie przez organ wierzyciela, w trybie art. 27 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wszystkich objętych sprawdzeniem (26) decyzji administracyjnych w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w terminie od 61 do aż 111 dni po zakończeniu okresu świadczeniowego. Zdaniem NIK, nieuzasadniona przewlekłość działań organu wierzyciela w tym zakresie nie sprzyjała skutecznemu dochodzeniu należności.

Nierzetelnym i niezgodnym z zasadami określonymi w art. 6 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁴ było odstąpienie przez organ wierzyciela od dochodzenia zapłaty, rozłożonej na raty należności w kwocie 545,34 zł.

Rzetelnie natomiast organ wierzyciela wywiązał się z ustawowego obowiązku złożenia wniosku o ściganie dłużników alimentacyjnych za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁵, w przypadkach o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W latach 2008-2010 (do 30 czerwca), w Urzędzie podejmowano działania w celu aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych, a organ wierzyciela, w latach 2007-2010, skierował do starostów 20 wniosków o zatrzymanie prawa jazdy dłużników alimentacyjnych.

6. Ustalenia kontroli NIK wykazały przypadki niewłaściwego stosowania przez Urząd przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶, polegające na: niezakończonym jednym podaniem w ustawowym terminie bez poinformowania strony o tym fakcie i bez wyznaczenia nowego terminu rozpatrzenia (naruszenie art. 35 § 1 i § 3 oraz art. 36 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego), błędnym oznaczeniu, w treści sześciu decyzji (15%) przyznających prawo do świadczeń w łącznej kwocie 19.580 zł, strony postępowania (naruszenie art. 107 § 1 ww. ustawy).

Ponadto, pomimo zaistnienia ustawowych przesłanek (śmierć dłużnika alimentacyjnego), do dnia 24 września 2010 r., organ wierzyciela nie wydał, w trybie art. 28 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, decyzji o wygaśnięciu należności, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 tej ustawy. Informacja o śmierci dłużnika alimentacyjnego wpłynęła do Urzędu w dniu 10 lipca 2008 r. NIK zwraca uwagę, że pomimo niewystawienia przedmiotowej decyzji, z ewidencji księgowej Urzędu odpisano zobowiązanie zmarłego dłużnika w kwocie 702,39 zł.

7. NIK pozytywnie ocenia fakt, iż wysokość kosztów działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych oraz kosztów obsługi świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, nie przekroczyła 3% wydatkowanej dotacji na świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Podziału środków wyegzekwowanych przez komorników sądowych, we wszystkich objętych badaniem przypadkach (40 spraw), dokonano zgodnie z art. 27 ust. 4 i ust. 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W toku kontroli stwierdzono jednak, że w dwóch przypadkach (spośród 40 objętych badaniem), pobrane dochody w łącznej kwocie 622,81 zł, przekazano z opóźnieniem w stosunku do terminów określonych w § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie planów finansowych zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami, przekazywania dotacji celowych i przekazywania pobranych

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

dochodów związanych z realizacją tych zadań⁷. Opóźnienia te wyniosły 13 dni (252,73 zł) i 25 dni (370,08 zł). NIK zwraca uwagę, że nieterminowe przekazanie do budżetu dochodów należnych Skarbowi Państwa nosi znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych, określonego w art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁸.

8. Nierzetelnie i niezgodnie ze stanem faktycznym sporządzono w Urzędzie kwartalne sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (siedem sprawozdań za okres od IV kwartału 2008 r. do II kwartału 2010 r.). Nieprawidłowości te polegały na rozbieżności pomiędzy liczbą dłużników alimentacyjnych wykazanych w tych sprawozdaniach, a faktyczną liczbą dłużników ustaloną w toku kontroli NIK. Ponadto przekazując w formie pisemnej ww. sprawozdania kwartalne z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów do Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, nie zachowano terminu, o którym mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁹. Opóźnienia w przekazywaniu sprawozdań wyniosły od jednego do 19 dni. W Urzędzie brak było również potwierdzeń wysłania sprawozdań w formie elektronicznej.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) zapewnienie rzetelnego i terminowego prowadzenia i dokumentowania postępowań w sprawach o przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- 2) rzetelne prowadzenie czynności mających na celu egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych,
- 3) terminowe przekazywanie należnych Skarbowi Państwa dochodów,
- 4) rzetelne sporządzanie sprawozdań.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Wójtowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁷ Dz. U. Nr 135, poz. 955.

⁸ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

⁹ Dz. U. z 2008 r. Nr 173, poz. 1075.